

การเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ทางเศรษฐกิจของไต้หวัน
และความร่วมมือด้านการลงทุนและการค้ากับไทยและบางประเทศในอาเซียน³⁰
The Change in Economic Identity of Taiwan and Cooperation in Investment and
Trade with Thailand and some Countries in ASEAN

รุ่งทิพย์ จันทรธนะกุล³¹

Rungtip Jantanakul

วันรับบทความ 25 มีนาคม 2565

วันแก้ไขบทความ 12 เมษายน 2565

วันตอบรับบทความ 15 พฤษภาคม 2565

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ทางเศรษฐกิจของไต้หวันและความร่วมมือด้านการลงทุนและการค้ากับประเทศไทยและบางประเทศในอาเซียนโดยใช้มุมมองของทฤษฎีในสำนักประกอบสร้างนิยม การวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีการวิจัยเอกสาร ทั้งนี้ข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการรวบรวมจะถูกนำมาวิเคราะห์โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการศึกษาพบว่า โลกาภิวัตน์ทางเศรษฐกิจ ตลาดเสรีและค่านิยมประชาธิปไตยในระดับการเมืองระหว่างประเทศผลักดันให้เกิดความเปลี่ยนแปลงกับโครงสร้างทางเศรษฐกิจภายในไต้หวันที่เริ่มขึ้นตั้งแต่ทศวรรษที่ 1980 โดยไต้หวันได้กำหนดนโยบายพื้นฐานของประเทศได้แก่ การเปิดเสรีทางเศรษฐกิจ การทำให้เป็นนานาชาติ และการสร้างสถาบัน อีกทั้งรัฐบาลยังมียุทธศาสตร์ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมอุตสาหกรรมเทคโนโลยีขั้นสูงแทนที่

³⁰ บทความวิชาการนี้ผ่านการนำเสนอมาจากการประชุมวิชาการระดับชาติทางรัฐประศาสนศาสตร์ ครั้งที่ 14 ของสมาคมรัฐประศาสนศาสตร์แห่งประเทศไทย ณ มหาวิทยาลัยศิลปากร วันที่ 25 มีนาคม พ.ศ. 2565

³¹ รุ่งทิพย์ จันทรธนะกุล, ดร., คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร, Rungtip Jantanakul, PhD., Faculty of Management Science, Silpakorn University, Email: rungtip@ms.su.ac.th

อุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้น ยิ่งไปกว่านั้นภายใต้นโยบายจีนเดียว ทำให้ไต้หวันจำเป็นต้องแสวงหาความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับรัฐอื่นมากขึ้น โดยเฉพาะความร่วมมือทางด้านการลงทุนและการค้ากับประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ผ่านนโยบายมุ่งใต้และนโยบายมุ่งใต้ใหม่ที่พบว่า ไต้หวันเข้ามาลงทุนในสิงคโปร์มากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือเวียดนามและไทยตามลำดับ สำหรับความร่วมมือด้านการค้าซึ่งศึกษาเฉพาะความร่วมมือกับไทยเท่านั้น พบว่าส่วนใหญ่ไต้หวันเป็นฝ่ายได้เปรียบดุลการค้าไทย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายคือ รัฐบาลไทยควรเร่งขยายโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่เพื่อดึงดูดนักลงทุนชาวไต้หวัน และรัฐบาลไทยควรร่วมมือกับภาคอุตสาหกรรมไต้หวันในการยกระดับภาคอุตสาหกรรมไทยที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง

คำสำคัญ : อัตลักษณ์ทางเศรษฐกิจ ความร่วมมือ ไต้หวัน ไทย

ABSTRACT

Using constructivist theory, this research piece examined Taiwan's changed economic identity and cooperation in investment and trade with Thailand and other ASEAN countries. Documentary research was used to conduct this study. The descriptive analysis was used to examine all of the data.

The results found that economic globalization, free markets, and democratic values in international politics drove Taiwan to modified its economic structure which began in the 1980s. Taiwan has implemented three fundamental policies i.e. economic liberalization, internationalization, and institutionalization. In addition, the government promoted high-tech sectors as a replacement for labor-intensive industry. Furthermore, under the One China policy, Taiwan was required to seek economic cooperation with other countries, particularly with Southeast Asian countries, through the Southbound Policy and the New Southbound Policy. Taiwan made the most investments in Singapore, followed by Vietnam and Thailand. The data revealed that Taiwan had a trade surplus primarily with Thailand, based on exclusively trade cooperation with Thailand.

The Thai government should construct massive infrastructure quickly to attract Taiwanese investors, and the Thai government should cooperate with Taiwanese businesses to boost Thai high-tech sectors, according to policy proposals.

Keyword: Economic Identity, Cooperation, Taiwan, Thailand

บทนำ

ปัญหาทางการเมืองระหว่างประเทศของไต้หวันยังคงได้รับการถกเถียงกันมาอย่างมาก ทั้งนี้ นักวิชาการที่เชี่ยวชาญเรื่องไต้หวันอย่าง Copper (2009) อธิบายว่ารัฐต่างๆ มีความเข้าใจเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของไต้หวันแตกต่างกันสองมุมมอง มุมมองแรกคือรัฐที่ยอมรับนโยบายจีนเดียว (one China policy) ซึ่งถือว่าไต้หวันเป็นมณฑลหนึ่งของจีน และอยู่ภายใต้การปกครองของรัฐบาลจีนที่ปักกิ่ง อีกมุมมองมาจากรัฐที่ปฏิเสธนโยบายจีนเดียว ซึ่งถือว่าไต้หวันมีอัตลักษณ์ที่เป็นเอกราช มีอัตลักษณ์แห่งชาติอย่างชัดเจน และมีอำนาจอธิปไตยเหนือดินแดนของตนเองซึ่งแยกขาดออกจากอิทธิพลของจีนแผ่นดินใหญ่ กล่าวได้ว่าปัญหาอัตลักษณ์ของไต้หวันเป็นกรณีหนึ่งที่ยืนยันคำอธิบายของนักวิชาการด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่ยึดถือในหลักการยอมรับจากภายนอกเกี่ยวกับความเป็นรัฐ โดยมีหลักการชี้ขาดว่าดินแดนนั้นได้รับการยอมรับจากมหาอำนาจส่วนใหญ่หรือไม่ และดินแดนนั้นจะต้องได้รับการรับรองจากองค์การสหประชาชาติ ซึ่งเป็นเงื่อนไขที่สำคัญของความเป็นรัฐโดยสมบูรณ์ในปัจจุบัน (วิลคินสัน, 2007/2557)

ในปี 2019 จีนเร่งดำเนินยุทธศาสตร์กดดันชาติที่มีความสัมพันธ์ทางการทูตกับไต้หวัน ส่งผลให้รัฐบาลไต้หวันมีความสัมพันธ์ทางการทูตกับชาติต่างๆ เหลือเพียง 15 ชาติเท่านั้น ล่าสุดหมู่เกาะโซโลมอน (the Solomon Islands) และประเทศคิริบาส (Kiribati) ได้ตัดความสัมพันธ์ทางการทูตกับไต้หวัน (Aspinwall, 2019) ส่วนประเทศไทยกับชาติสมาชิกอาเซียนก็ไม่ได้รับรองความเป็นรัฐของไต้หวันแต่อย่างใด หากแต่มีความสัมพันธ์อันดีกับไต้หวันในมิติทางเศรษฐกิจและสังคมเท่านั้น (“Taiwan down to 20 allies,” 2017) จากปัญหาเกี่ยวกับสถานะความเป็นรัฐของไต้หวัน ไต้หวันจึงต้องเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ทั้งในมิติทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองซึ่งจะมีนัยสำคัญต่อบทบาทในทางการเมืองระหว่างประเทศของไต้หวัน

บทความวิจัยนี้ทำการศึกษาและวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงทางอัตลักษณ์เฉพาะในมิติด้านเศรษฐกิจของไต้หวันและการสร้างความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจกับไทยรวมถึงบางประเทศในอาเซียนซึ่งได้แก่ การลงทุนและการค้าโดยใช้มุมมองของสำนักประกอบสร้างนิยม (constructivism) เพื่อที่จะได้เข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงด้านอัตลักษณ์ของไต้หวันและผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่ทั้งไต้หวัน ไทยและบางประเทศในอาเซียนได้รับความร่วมมือระหว่างกัน

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ทางเศรษฐกิจของไต้หวันและความร่วมมือด้านการลงทุนและการค้ากับประเทศไทยและบางประเทศในอาเซียนโดยใช้มุมมองของทฤษฎีในสำนักประกอบสร้างนิยม

การทบทวนวรรณกรรม

สำนักประกอบสร้างนิยม (constructivism) เป็นแนวคิดสายกลางและมักถูกเรียกว่า “กลุ่มนัก

ลัทธิที่นิยมสะท้อนภาพ” (reflectivist) หรือนักสัมพัทธนิยม (relativist) (Zehfuss, 2002) ซึ่งได้รับอิทธิพลจากทฤษฎีวิพากษ์ของสำนักแฟรงก์เฟิร์ต (Frankfurt School) ของเยอรมนี (Kegley & Blanton, 2013, p. 35) ต่อมาเมื่อ Alexander Wendt ได้เผยแพร่บทความชื่อ “Anarchy is what states make of it: The social construction of power politics” (1992) ส่งผลให้ทฤษฎีของสำนักประกอบสร้างนิยมได้รับความสนใจอย่างมาก โดย Wendt ทำลายสมมติฐานของสำนักสังคมนิยมใหม่ (neorealism) หรือสำนักสังคมนิยมเชิงโครงสร้าง (structural realism) ของ Kenneth Waltz ที่นำเสนอไว้ใน “Anarchic Orders and Balances of Power” ซึ่งเป็นบทหนึ่งของหนังสือ “Theory of International Politics” (1979) สาละสำคัญของบทความนี้คือ การนำเสนอว่าการเมืองระหว่างประเทศเป็นอนาธิปไตย (anarchy) ซึ่ง Waltz มองว่าระบบระหว่างประเทศที่เป็นอนาธิปไตยทำให้ความร่วมมือเกิดขึ้นได้ยาก เนื่องจากรัฐหนึ่งย่อมกังวลว่าความร่วมมือจะทำให้รัฐอื่นได้รับผลประโยชน์มากกว่า และรัฐหนึ่งยังกังวลว่าจะต้องพึ่งพิงรัฐอื่นหากมีความร่วมมือทางการค้าและบริการ (Waltz, 1979, pp. 105-106)

ในประเด็นเกี่ยวกับอนาธิปไตย การพึ่งตนเอง และความรู้เชิงอัตวิสัยร่วม (intersubjective knowledge) นั้น Wendt เห็นว่าแนวคิดเชิงโครงสร้างของ Waltz โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวคิดเรื่องอนาธิปไตยและการกระจายขีดความสามารถที่จะนำไปสู่ดุลแห่งอำนาจยังไม่สามารถอธิบายพฤติกรรมของรัฐได้อย่างเพียงพอ ดังนั้นจึงต้องอาศัยสมมติฐานเกี่ยวกับอัตลักษณ์และผลประโยชน์ในการศึกษาโครงสร้างของการเมืองระหว่างประเทศ เพื่อให้สามารถเข้าถึงพลวัตรของอนาธิปไตยและต้องถือว่าการพึ่งตนเองเป็นกระบวนการที่เกี่ยวกับความรู้เชิงอัตวิสัยร่วม ไม่ใช่เป็นผลจากโครงสร้างในสถานะอนาธิปไตย ซึ่งเป็นไปตามหลักการของทฤษฎีประกอบสร้างทางสังคมที่ว่ามนุษย์กระทำการต่อวัตถุต่างๆ (objects) ตามความหมายที่วัตถุนั้นได้รับ (1992, pp. 395-396)

กล่าวโดยสรุปได้ว่าทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของสำนักประกอบสร้างนิยมมีลักษณะเด่นที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่ (1) สำนักประกอบสร้างนิยมเชื่อว่าการเมืองระหว่างประเทศถูกชี้นำจากความคิดเชิงอัตวิสัยร่วม ปทัสถาน และค่านิยมที่ตัวแสดงยึดถือ การที่สำนักประกอบสร้างนิยมเน้นไปที่อัตวิสัยร่วมของความรู้เพราะให้ความสนใจกับลักษณะทางสังคมของมนุษย์ ส่วนบทบาทของความคิดร่วมถือเป็นโครงสร้างทางความคิด (ideational structure) ที่ผลักดันและหล่อหลอมพฤติกรรมของตัวแสดง (2) โครงสร้างทางความคิดคือการประกอบสร้างอย่างหนึ่ง ทำให้ตัวแสดงให้คำจำกัดความใหม่เกี่ยวกับผลประโยชน์และอัตลักษณ์ของตนเอง โดยเป็นการกระทำทางสังคมในกระบวนการของปฏิสัมพันธ์ ซึ่งถือว่าผลประโยชน์และอัตลักษณ์ที่แน่นอนแยกจากอิทธิพลของอำนาจและสถาบันระหว่างประเทศ สำนักประกอบสร้างนิยมให้ความสนใจกับการที่โครงสร้างทางความคิดมีผลต่อการอธิบายตนเองของตัวแสดง ซึ่งเกี่ยวกับสถานะว่าพวกเขาเป็นใคร (who they are) ตลอดจน

เป้าหมาย และบทบาทที่เชื่อว่าควรจะต้องแสดงออกหรือกระทำการ และ (3) โครงสร้างทางความคิดและตัวแสดงมีบทบาทในการสร้างและกำหนดซึ่งกันและกัน โดยโครงสร้างทางความคิดสร้างตัวแสดงทั้งในทางผลประโยชน์และอัตลักษณ์ ในอีกทางหนึ่งนั้นโครงสร้างก็ถูกผลิตและผลิตซ้ำ รวมทั้งปรับเปลี่ยนโดยปฏิบัติการทางวาทกรรมของตัวแสดง ซึ่งการมีอยู่ของโครงสร้างไม่ได้หมายความว่าตัวแสดงจะกระทำการใดไม่ได้ แต่โครงสร้างทำหน้าที่กำกับการตอบสนองของตัวแสดง อย่างไรก็ตาม โครงสร้างจะเกิดขึ้นจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแสดง และตัวแสดงสามารถเปลี่ยนแปลงโครงสร้างได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่จะนำไปสู่ความขัดแย้ง (Copeland, 2006)

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยจะใช้วิธีการวิจัยเอกสาร (documentary research) โดยข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาจะรวบรวมขึ้นจากแหล่งต่างๆ ได้แก่นโยบายต่างประเทศ เอกสารทางการ แลงการณ์ เอกสารการวิจัยที่ค้นคว้าจากหนังสือ ตำราวิชาการ บทความจากวารสารวิชาการ งานวิจัยและวิทยานิพนธ์ ข่าวและบทความวิเคราะห์ รวมถึงรายงานข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการรวบรวมจะถูกนำมาวิเคราะห์โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (descriptive analysis)

ผลการวิจัย

แนววิเคราะห์ของสำนักประกอบสร้างนิยมเห็นว่า การเปลี่ยนแปลงของอัตลักษณ์และผลประโยชน์ภายใต้สภาวะอนาธิปไตยสามารถเกิดขึ้นในวิวัฒนาการของความร่วมมือระหว่างรัฐต่างๆ เช่นเดียวกับผลการวิจัยในครั้งนี้ที่พบว่าอัตลักษณ์ทางความร่วมมือระหว่างประเทศของไต้หวัน โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ของไต้หวันในทางเศรษฐกิจและผลประโยชน์ของการเปลี่ยนแปลงด้านอัตลักษณ์ดังกล่าวมีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างไต้หวันกับไทย และบางประเทศในอาเซียนในด้านการลงทุนและการค้าซึ่งผลการวิจัยมีดังต่อไปนี้

1. การเปลี่ยนแปลงสู่เศรษฐกิจโลกาภิวัตน์ของไต้หวัน

การที่รัฐจะร่วมมือกันเกิดจากความเชื่อที่ว่าผลประโยชน์ของรัฐจะบรรลุผลสำเร็จสูงสุดโดยผ่านความร่วมมือกับรัฐอื่นๆ ในรูปของสถาบันที่มีโครงสร้างที่แน่นอน ขณะเดียวกันยังมีสมาชิก กฎระเบียบ เป้าหมาย ขั้นตอนการดำเนินงาน และบรรทัดฐานที่ชัดเจน อีกทั้งยังมีความคิดว่าความร่วมมือระหว่างประเทศจะช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพของระบบตลาดระหว่างประเทศ ในขณะเดียวกันสถาบันที่เกิดขึ้นได้ช่วยผลักดันระบบตลาดเสรีให้มีบทบาทในทางเศรษฐกิจมากยิ่งขึ้น อีกทั้งการแสวงหาความร่วมมือระหว่างประเทศส่งเสริมให้มีการเจรจาระหว่างรัฐ ทำให้เกิดการประนีประนอมโดยแต่ละฝ่ายยอมปฏิบัติตามข้อตกลงต่างๆ ที่ได้ร่วมกันจัดทำขึ้น

(Caporaso & Madeira, 2012, pp. 101-102)

โลกาภิวัตน์ทางเศรษฐกิจ ระบบตลาดเสรี และค่านิยมประชาธิปไตยในระดับการเมืองระหว่างประเทศ ต่างมีบทบาทผลักดันให้เกิดความเปลี่ยนแปลงขึ้นกับโครงสร้างทางเศรษฐกิจภายในประเทศไต้หวัน กล่าวคือการเริ่มต้นพัฒนาเศรษฐกิจของไต้หวันเกิดขึ้นในยุคที่ถูกปกครองโดยรัฐบาลอำนาจนิยมของก๊กมินตั๋ง (Kuomintang: KMT) ทำให้โครงสร้างทางเศรษฐกิจของไต้หวันในยุคแรกๆ มีลักษณะที่สำคัญ รัฐบาลเป็นผู้กำหนดหรือเป็นฝ่ายกำหนดแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจ เห็นได้อย่างชัดเจนว่าในทศวรรษ 1950 และทศวรรษ 1960 รัฐบาลอำนาจนิยมของ KMT ได้ผูกขาดการตัดสินใจในระดับนโยบายด้านการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ โดยได้รับความช่วยเหลือในการวางแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและเงินทุนมหาศาลจากรัฐบาลสหรัฐอเมริกา ต่อมารัฐบาลไต้หวันได้ส่งเสริมการลงทุนของรัฐวิสาหกิจและภาคเอกชนภายในประเทศ ขณะที่ปัจจัยแวดล้อมทางการเมืองระหว่างประเทศ เช่น แนวคิดการเปิดเสรีการลงทุน (investment liberalization) มีอิทธิพลต่อนโยบายเปิดรับการลงทุนโดยตรงต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลงทุนของบริษัทญี่ปุ่นและสหรัฐฯ โดยรัฐบาล KMT ได้จัดตั้งเขตอุตสาหกรรมส่งออก (Export Processing Zones: EPZs) ซึ่งสำเร็จเป็นรูปธรรมในเมืองเกาสงเมื่อปี 1966 ต่อมาก็มีการจัดตั้งที่เมืองไทจง และนานซื่อ (Nantze) (Hoesel, 1999, p. 54)

ในช่วงทศวรรษ 1980 และทศวรรษ 1990 ไต้หวันยังคงรักษาการเติบโตทางเศรษฐกิจเอาไว้ได้ แม้ว่าในยุคที่ไต้หวันมีการเปลี่ยนผ่านจากระบอบอำนาจนิยมมาสู่ระบอบการเมืองแบบประชาธิปไตย นอกจากนี้ความเป็นประชาธิปไตยยังส่งผลดีต่อเศรษฐกิจ เนื่องจากทำให้เกิดการกระจายอำนาจการตัดสินใจในเรื่องเศรษฐกิจไปสู่ภาคส่วนต่างๆ แทนที่จะผูกขาดอำนาจการตัดสินใจไว้ที่ภาครัฐแบบที่เคยเป็นมา ขณะที่การพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของไต้หวันได้ทำให้เกิดกลุ่มผลประโยชน์รูปแบบต่างๆ ขึ้นในภาคการเมือง ภาคประชาสังคม และภาคธุรกิจที่ต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมกับรัฐบาลทั้งในการตัดสินใจทางการเมืองและทางเศรษฐกิจ (Wong, 2016, p. 211; Zheng, 2013, pp. 160, 162) โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีการจัดตั้งพรรคการเมืองฝ่ายค้านคือ “พรรคประชาธิปไตยก้าวหน้า” (Democratic Progressive Party: DPP) ในปี 1986 และการยกเลิกกฎอัยการศึกในปี 1987 ทำให้กลุ่มผลประโยชน์ในภาคส่วนต่างๆ สามารถเคลื่อนไหวเพื่อให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างเป็นอิสระกว่าในอดีต รวมทั้งกระบวนการประชาธิปไตยได้นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงของการผูกขาดผลประโยชน์ที่มีอยู่เดิม เนื่องจากตัวแทนของพรรคฝ่ายค้านที่เป็นคนไต้หวันโดยกำเนิดเป็นจำนวนมาก ได้เข้าไปมีบทบาทในกระบวนการกำหนดนโยบายในสมัชชานิติบัญญัติ (Legislative Yuan) และสามารถช่วงชิงอำนาจทางการเมืองจากนักการเมืองรุ่นเก่าที่เคยอพยพมาจากแผ่นดินใหญ่ได้ ทั้งนี้จากกล่าวได้ว่าในขณะที่มีการเปลี่ยนผ่านสู่ประชาธิปไตยก็มีการเปลี่ยนแปลงของผู้ตัดสินใจทางนโยบายด้วยการแข่งขันในการเลือกตั้งและพรรคการเมืองเริ่มมีอิทธิพลต่อกระบวนการทางนโยบาย อำนาจถูกเปลี่ยนมือจากกลุ่มเดิมๆ จากหน่วยงานชำนาญการ (technocratic

agencies) ไปสู่ผู้ที่มาจากการเลือกตั้งในระดับสถาบันนั้น การเมืองแบบประชาธิปไตยทำให้มีระบบตรวจสอบรัฐบาลได้อย่างเข้มแข็ง มีการกระจายอำนาจในโครงสร้างการตัดสินใจทางนโยบายเศรษฐกิจมากขึ้น และการแทรกแซงของรัฐเริ่มไปในทางเดียวกับพลังของเศรษฐกิจระบบตลาด (Zheng, 2013, pp. 162, 175-176)

ในทางเศรษฐกิจนั้น การที่ไต้หวันได้รับอิทธิพลจากเศรษฐกิจระบบตลาดในยุคการค้าเสรีมากขึ้น ทำให้ในปี 1984 รัฐบาลไต้หวันได้ประกาศหลักการ 3 ข้อ สำหรับเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายพื้นฐานของประเทศ คือ “การเปิดเสรีทางเศรษฐกิจ” (economic liberalization) “การทำให้เป็นนานาชาติ” (internationalization) และ “การสร้างสถาบัน (institutionalization)” การลดบทบาทของภาครัฐและเปิดเสรีทางเศรษฐกิจมากขึ้นมีความจำเป็นต่อการดำเนินนโยบายทางการค้า การลงทุน และการปรับเปลี่ยนโครงสร้างอุตสาหกรรมการผลิตที่ริเริ่มมาตั้งแต่ปี 1980 ซึ่งรัฐบาลได้มีนโยบายให้ความสำคัญกับการส่งเสริมอุตสาหกรรมเทคโนโลยีขั้นสูง (high technology) และการส่งเสริมอุตสาหกรรมขนาดเล็กและขนาดกลาง (SMEs) อย่างจริงจัง (Zheng, 2013, pp. 178-179)

ในยุคที่ต้องเผชิญกับโลกาภิวัตน์ทางเศรษฐกิจ ไต้หวันได้ปรับตัวอย่างมากเพื่อสร้างความสมดุลในการรักษาเป้าหมายของการพัฒนาเศรษฐกิจกับการพัฒนากระบวนการประชาธิปไตยและการบริหารปกครอง (governance) ของประเทศ (Leng, 2016, p. 233) สำหรับการเปลี่ยนภาคการผลิตของประเทศจากอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้นไปสู่อุตสาหกรรมเทคโนโลยีขั้นสูง รัฐบาลไต้หวันได้ออกมาตรการสนับสนุนผู้ประกอบการในการพัฒนาเทคโนโลยีการผลิต ตัวอย่างคือมาตรการส่งเสริมธุรกิจร่วมลงทุน (venture capital) โดยสนับสนุนให้นักธุรกิจชาวไต้หวันร่วมลงทุนกับนักธุรกิจต่างชาติที่มีเทคโนโลยีสูงเพื่อเรียนรู้และต่อยอดเทคโนโลยีต่างๆ ภายใต้แรงจูงใจจากมาตรการทางภาษี (ร้อยละ 20 ของมูลค่าเงินร่วมทุน) ขณะเดียวกันรัฐบาลไต้หวันได้ร่วมทุนกับบริษัท “Phillips Electronics” และนักลงทุนเอกชนในการก่อตั้ง “Taiwan Semiconductor Manufacturing Company (TSMC)” ซึ่งปัจจุบันกลายเป็นบริษัทยักษ์ใหญ่ด้านการผลิตแผงวงจรไฟฟ้าของโลก (“ไต้หวันกับการเปลี่ยนผ่านสู่การเป็นประเทศอุตสาหกรรมไฮเทค,” 2558)

นอกจากนี้รัฐบาลไต้หวันยังได้จัดตั้งสถาบันเพื่อเป็นศูนย์กลางในการวิจัยและพัฒนา (research and development) และมีการก่อตั้งศูนย์วิจัยวิทยาศาสตร์ ซึ่งเน้นการผลิตชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ โดยใช้ “Silicon Valley” ของสหรัฐฯ เป็นต้นแบบ ในปัจจุบันมีทั้งหมด 3 แห่ง ได้แก่ (1) Hsinchu Science Park (HSP) ก่อตั้งเมื่อปี 1980 มีเนื้อที่รวมประมาณ 1,400 เฮกตาร์ (14 ตารางกิโลเมตร) (2) Southern Taiwan Science Park (STSP) ก่อตั้งเมื่อปี 1993 มีเนื้อที่ประมาณ 1,613 เฮกตาร์ (16.13 ตารางกิโลเมตร) และ (3) Central Taiwan Science Park (CTSP) ก่อตั้งเมื่อปี 2003 มีเนื้อที่ประมาณ 1,486 เฮกตาร์ (14.86 ตารางกิโลเมตร) (Hsinchu Science Park Bureau, 2019; Kung, Ottavia & Lin, 2014)

ขณะที่ในปี 2016 การส่งออกของศูนย์วิจัยวิทยาศาสตร์ทั้ง 3 แห่ง มีมูลค่ารวมกว่า 2.37 ล้านล้านดอลลาร์ไต้หวัน เติบโตขึ้นถึงร้อยละ 2.9 เฉพาะในส่วนของการส่งออกชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์มีมูลค่ากว่า 1.5 ล้านล้านดอลลาร์ไต้หวัน เติบโตขึ้นร้อยละ 9.9 เป็นสถิติสูงสุดเท่าที่เคยมีมา และศูนย์วิจัยวิทยาศาสตร์ทั้ง 3 แห่ง มีพนักงานจำนวนรวมทั้งสิ้น 269,041 ราย ซึ่งเป็นจำนวนที่มากที่สุดเท่าที่เคยมีมา ส่วนข้อมูลในเดือนมีนาคม 2017 ระบุว่าผลิตภัณฑ์ที่ทำรายได้ให้แก่ศูนย์วิจัยวิทยาศาสตร์ไต้หวันมากที่สุด คือ เครื่องจักรที่มีประสิทธิภาพด้านความแม่นยำ (precision machinery) เติบโตอัตราร้อยละ 19.32 ต่อปี อุตสาหกรรมเทคโนโลยีชีวภาพ (biotechnology industry) เติบโตอัตราร้อยละ 15.25 ต่อปี และแผงวงจรไฟฟ้า (integrated circuit: IC) เติบโตอัตราร้อยละ 8.67 ต่อปี (“ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ช่วยทุบสถิติการส่งออก,” 2560) ในปัจจุบันการส่งออกสินค้าเทคโนโลยีขั้นสูงยังคงคิดเป็นสัดส่วนเกือบร้อยละ 60 ของมูลค่าส่งออกรวม หรือคิดเป็นมูลค่าราว 177,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ถือว่ามีมูลค่าสูงเป็นอันดับ 4 ของโลกรองจากสหรัฐฯ เยอรมนี และจีน (“ไต้หวันกับการเปลี่ยนผ่านสู่การเป็นประเทศอุตสาหกรรมไฮเทค,” 2558)

การปรับเปลี่ยนโครงสร้างการผลิตภาคอุตสาหกรรมมีความสำคัญอย่างมากต่อการรับมือกับโลกาภิวัตน์ทางเศรษฐกิจ นับตั้งแต่ปี 2000 รัฐบาล KMT โดยประธานาธิบดีหม่าอิงจิว มีนโยบายส่งเสริม “อุตสาหกรรมคุณภาพสูง” ซึ่งเน้นอุตสาหกรรมการผลิตที่ก้าวหน้า รวมทั้งอุตสาหกรรมสีเขียวและวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีชีวภาพ (biotech) พลังงานสีเขียว (green energy) การแพทย์และการดูแลสุขภาพ เกษตรอินทรีย์ (organic farming) การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (eco-tourism) และนวัตกรรมทางวัฒนธรรม โดยรัฐบาลประเมินว่าภาคการผลิตดังกล่าวมีมูลค่าทางการค้าในขณะนั้นอยู่ร้อยละ 47.2 ของมูลค่าการค้าทั้งหมด และมีเป้าหมายที่จะผลักดันให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 63.13 ในปี 2020 ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยอาศัยความตกลงการค้าเสรีกับประเทศต่างๆ (Leng, 2016, p. 235)

มีการริเริ่มโครงการอุตสาหกรรมทางวัฒนธรรมและการสร้างสรรค์ (Cultural and Creative Industries: CCI) โดยใช้พลังทางสังคมของไต้หวันที่เป็นพหุสังคมและเป็นประชาธิปไตย เพื่อขับเคลื่อนภาคอุตสาหกรรมที่เน้นการบริการ (service-oriented industry) ในปี 2002 โครงการนี้ถูกบรรจุในแผนพัฒนาแห่งชาติที่เรียกว่า “Challenge 2008” ต่อมาในปี 2009 รัฐบาล KMT ได้ดำเนินโครงการ “Creative Taiwan” ฉบับใหม่ที่มีเป้าหมายจะปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ของไต้หวันให้สอดคล้องกับอุตสาหกรรมทางวัฒนธรรมและการสร้างสรรค์ของเอเชีย-แปซิฟิก โดยมุ่งเน้นการทำตลาดในและต่างประเทศให้สินค้าทางวัฒนธรรมของไต้หวัน และมีการผ่านกฎหมายการพัฒนาอุตสาหกรรมทางวัฒนธรรมและการสร้างสรรค์ (Cultural and Creative Industry Development Law) ปี 2010 ได้ให้ความสำคัญกับบทบาทของประชาชนในการพัฒนาอุตสาหกรรมดังกล่าวนี้ โดยการเพิ่มศักยภาพด้านศิลปะของชาวไต้หวันและการขยายพื้นที่สาธารณะในสังคม และในปี 2012 มีการจัดตั้ง

กระทรวงวัฒนธรรม (Ministry of Culture: MOC) เพื่อผลักดันนโยบายด้านวัฒนธรรม ได้แก่ (1) ขับเคลื่อนสิทธิทางวัฒนธรรมของพลเมืองให้บรรลุผล (2) สร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมทางศิลปะ (3) สร้างและรักษาค่านิยมทางวัฒนธรรม และ (4) ยกกระดับความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมทางวัฒนธรรมและการสร้างสรรค์ (Leng, 2016, pp. 241-242) นอกจากนี้ในปี 2012 รัฐบาลไต้หวันโดยสภาบริหาร (executive yuan) ได้ประกาศแผนเพิ่มประสิทธิภาพเศรษฐกิจ (Economic Power-Up Plan: EPUP) มีสาระสำคัญที่มุ่งเน้นประสิทธิภาพในอุตสาหกรรมการผลิต 5 ด้าน ได้แก่ (1) อุตสาหกรรมด้านนวัตกรรมสร้างสรรค์และหลากหลาย (2) พัฒนาตลาดส่งออกใหม่ๆ (3) อุตสาหกรรมการเกษตรที่มีศักยภาพ (4) กระตุ้นการลงทุนกิจการก่อสร้างสาธารณะ และ (5) เพิ่มประสิทธิภาพภาครัฐ (Leng, 2016, p. 235)

ในปัจจุบันถือว่ากรุงไทเปของไต้หวันได้รับการยอมรับในฐานะเป็นศูนย์กลางของการดำเนินธุรกิจ “startup” ที่สำคัญแห่งหนึ่งในภูมิภาคเอเชีย – แปซิฟิก และเป็นตัวเลือกอันดับต้นๆ ของนักธุรกิจที่สนใจเข้าร่วมลงทุนในอุตสาหกรรมด้านนี้ (Startup Genome, 2019) การริเริ่มที่ชัดเจนเกิดขึ้นในปี 2013 ที่มีโครงการ “HeadStart Taiwan” เพื่อช่วยเหลือธุรกิจ “startup” ในบริบทการค้ายุคโลกาภิวัตน์ โดยมีเครื่องมือและยุทธศาสตร์ทางนโยบาย 3 ประการ ดังนี้ (Leng, 2016, pp. 236-237)

(1) การผ่อนคลายกฎระเบียบ (deregulation) เพื่อเพิ่มความสามารถในการค้าระหว่างประเทศ โดยการลดกฎระเบียบภายในประเทศที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินธุรกิจ “startup” ตลอดจนการแก้ไขและเพิ่มเติมกฎระเบียบในการทำธุรกิจของบริษัทในภาคธุรกิจนี้

(2) การสร้างเขตอุตสาหกรรมของกลุ่มผู้ประกอบการ (entrepreneurial clustering zones) เขตอุตสาหกรรมแห่งแรกคือสนามฟุตบอลเดิมแห่งหนึ่งในไทเป ซึ่งมีขนาดพื้นที่ประมาณ 9,915 ตารางเมตร ในลักษณะเดียวกับการสร้าง “entrepreneurial eco-park” ของสิงคโปร์ โดยไต้หวันมีแผนให้บริษัทเอกชนหรือองค์กรที่ไม่แสวงหากำไรเข้าบริหารพื้นที่แห่งนี้ ในการนี้ยังได้ดำเนินมาตรการผ่อนคลายกฎระเบียบด้านการลงทุนจากต่างประเทศ และส่งเสริม “talent circulations” ตลอดจนใช้กองทุนพัฒนาแห่งชาติ (National Development Fund) สนับสนุนผู้ประกอบการรายใหม่ และดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศผ่านมาตรการแบ่งปันผลกำไรอีกด้วย

(3) การส่งเสริมหุ้นส่วนระหว่างประเทศ กองทุนพัฒนาแห่งชาติจะร่วมมือกับผู้ประกอบการท้องถิ่นและนักลงทุนร่วมจากต่างประเทศเพื่อจัดตั้งกองทุนสนับสนุนธุรกิจ “startup” ของคนไต้หวัน จำนวน 5 กองทุน แต่ละกองทุนจะมีเงินประมาณ 100 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งกองทุนพัฒนาแห่งชาติจะลงทุนในสัดส่วนร้อยละ 30 ถึง 40 ของแต่ละกองทุน ส่วนที่เหลือจะเปิดโอกาสให้หุ้นส่วนเข้ามาร่วมลงทุน เพื่อให้ได้รับผลประโยชน์จากผลกำไรที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต

2. ความร่วมมือด้านการลงทุนระหว่างไต้หวันกับไทยและบางประเทศในอาเซียน

ความร่วมมือทางการลงทุนที่มีมากขึ้นทำให้มีการก่อตั้งสมาคมการค้าไทย – ไต้หวัน (Thai – Taiwan Business Association: TTBA) ขึ้นเมื่อปี 1988 โดยสมาคมนี้เกิดจากการริเริ่มของฝ่ายไต้หวันที่ต้องการใช้กลไกความร่วมมือในภาคเอกชนเพื่อดูแลสิทธิประโยชน์ทางการค้าและการลงทุนของนักธุรกิจชาวไต้หวัน (สมาคมการค้าไทย-ไต้หวัน, 2557) และในปีเดียวกันไทยเป็นประเทศที่มีมูลค่าการลงทุนจากไต้หวันมากเป็นอันดับหนึ่ง (ของบรรดาประเทศในอาเซียนรวมถึงฮ่องกง) และมูลค่าการลงทุนของไต้หวันยังมีมูลค่าสูงเป็นอันดับที่สองของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในไทย มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ เนื่องจากไทยมีอัตราค่าแรงต่ำจึงดึงดูดให้นักลงทุนไต้หวันเข้ามาลงทุนในกิจการต่างๆ เช่น สิ่งทอ และเครื่องใช้ไฟฟ้า ส่วนในปี 1989 และปี 1990 ไต้หวันยังสนใจลงทุนในไทยมากเป็นลำดับสองรองจากการลงทุนของไต้หวันในมาเลเซีย ส่วนในปี 1993 การลงทุนของไต้หวันอยู่ในอันดับที่สี่ของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในไทย รองลงมาจากญี่ปุ่น ฮ่องกง และสหรัฐอเมริกา ขณะที่การลงทุนของไต้หวันอยู่ในอันดับที่หนึ่งของเวียดนาม เป็นอันดับที่สองในมาเลเซีย (รองจากญี่ปุ่น) เป็นอันดับที่สามในอินโดนีเซีย (รองจากญี่ปุ่นและฮ่องกง) เป็นอันดับที่ห้าในฟิลิปปินส์ (รองจากญี่ปุ่น สหรัฐฯ ฮ่องกง และสหราชอาณาจักร) และเป็นอันดับที่สิบสามในสิงคโปร์ (Buszynski, 2007; Jing, 2016, p. 48)

การที่ไต้หวันมองว่าปัญหาการพึ่งพาเงินในทางเศรษฐกิจทั้งในด้านการตลาดและการลงทุนในจีนมากเกินไป เป็นสาเหตุให้อุตสาหกรรมการผลิตในประเทศถดถอยลงและอาจนำไปสู่ปัญหาความมั่นคงของไต้หวันในอนาคต ทำให้ไต้หวันปรับเปลี่ยนนโยบายทางเศรษฐกิจในสองด้านคือการปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางการลงทุนในประเทศเพื่อดึงดูดการลงทุนกลับมาจากจีน และการขยายตลาดและการลงทุนมาสู่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งปรากฏอย่างชัดเจนในปี 1994 เมื่อประธานาธิบดีหลี่เต๋นฮุย ได้ดำเนินนโยบายเศรษฐกิจที่สำคัญคือ “นโยบายมุ่งไต้หวัน” (Matsumura, 2019)

นโยบายมุ่งไต้หวันในระยะแรกหรืออาจเรียกว่า “นโยบายมุ่งไต้หวัน 1.1” ของประธานาธิบดีหลี่ซึ่งอยู่ในช่วงระหว่างปี 1994 ถึงปี 1996 ยุทธศาสตร์ของนโยบายมุ่งไต้หวันคือการกระชับความร่วมมือทางการลงทุนและทางการค้ากับประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ให้มากขึ้น โดยรัฐบาลไต้หวันได้ปล่อยกู้ดอกเบี้ยต่ำและให้กองทุนความร่วมมือทางเศรษฐกิจโพ้นทะเลหรือ Overseas Economic Cooperation Funds (OECF) สนับสนุนทางการเงินแก่ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และเวียดนาม ในโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ เช่น นิคมอุตสาหกรรมและเขตอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก (export-processing zones) ที่สอดคล้องกับความต้องการของนักลงทุนชาวไต้หวัน โดยให้ความสำคัญกับประเทศในอาเซียนที่มีอาณาเขตติดทะเล ได้แก่ ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ไทย และเวียดนาม นอกจากนี้มีวัตถุประสงค์หลักคือรัฐบาลได้ให้ความช่วยเหลือบริษัทในการโยกย้ายโรงงานผลิตจากจีนเพื่อไปลงทุนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และขยายโอกาสการจ้างงานในประเทศที่รับการลงทุน

(host country) โดยบูรณาการทรัพยากรต่างๆ ของทั้งประเทศที่รับการลงทุนและได้หันเพื่อประโยชน์ร่วมกัน เพื่อให้ได้รับผลประโยชน์จากเขตการค้าเสรีอาเซียนได้อย่างเต็มที่ และเพื่อปรับปรุงความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างสองประเทศให้กระชับแน่นมากขึ้น ซึ่งวิธีการนี้จะส่งผลต่อสถานะของไต้หวันที่ปรากฏอยู่ในสถาปัตยกรรมความมั่นคงในระดับภูมิภาคอีกด้วย (Ngeow, 2017, p. 102; Tian, 2006, p. 70)

ในเดือนพฤษภาคม 1997 ประธานาธิบดีหลี่เต็งฮุย ได้ริเริ่มนโยบายมุ่งไต้หวันระยะต่อมาหรือ “นโยบายมุ่งไต้หวัน 1.2” ต่อมาในเดือนกุมภาพันธ์ 1998 กระทรวงเศรษฐกิจไต้หวันประกาศ “แนวทางว่าด้วยการสร้างความเข้มแข็งให้การดำเนินงานทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์” ซึ่งเท่ากับเป็นการประกาศนโยบายมุ่งไต้หวัน 1.2 อย่างเป็นทางการ (Ngeow, 2017, p. 104) แต่ผลกระทบจาก “วิกฤติเศรษฐกิจต้มยำกุ้ง” ในปี 1997 และปี 1998 ซึ่งเริ่มเกิดขึ้นในไทยก่อนลุกลามไปในภูมิภาค และได้สร้างผลกระทบต่อการลงทุนภายในภูมิภาคอย่างหนัก กล่าวเฉพาะในไทยจะเห็นว่าจากในปี 1996 มีมูลค่า 71.41 ล้านเหรียญสหรัฐ และมีมูลค่าลดลงในปี 1997 นอกจากนั้น การลงทุนของไต้หวันในมาเลเซีย อินโดนีเซีย และเวียดนามก็ลดลงเช่นกัน เว้นแต่ในสิงคโปร์ที่มีเพิ่มขึ้น แต่ก็เทียบไม่ได้กับการลงทุนของไต้หวันในจีนที่มีอัตราเพิ่มขึ้นมากกว่าสามเท่าในปีเดียวกัน เห็นได้อย่างชัดเจนว่าไทยและประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคนี้ต้องเผชิญกับคู่แข่งที่สำคัญคือจีน ซึ่งมีศักยภาพในการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเหนือกว่ากลุ่มประเทศอาเซียนมาตั้งแต่ปี 1993 ขณะที่คณะกรรมการการลงทุนแห่งกระทรวงการเศรษฐกิจของไต้หวันระบุข้อมูลในปี 1997 ว่าประมาณร้อยละ 60 ของการลงทุนในต่างประเทศของไต้หวันเข้าไปลงทุนที่จีน มีเพียงร้อยละ 9 เท่านั้นที่เข้ามาลงทุนในอาเซียน (Jing, 2016, p. 55)

ในเดือนตุลาคม 2002 ประธานาธิบดีเฉินสุยเปี่ยน ซึ่งเข้ามาบริหารประเทศเมื่อปี 2000 ได้ริเริ่มนโยบายมุ่งไต้หวันระยะต่อมา (นโยบายมุ่งไต้หวัน 2.0) รัฐบาลได้เริ่มแผนปฏิบัติการในการส่งเสริมการลงทุนของนักธุรกิจไต้หวันในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มากขึ้น โดยมุ่งเป้าไปที่ 6 ประเทศที่มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจในระดับหนึ่งแล้ว ได้แก่ สิงคโปร์ มาเลเซีย ไทย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และเวียดนาม (Ngeow, 2017, pp. 106-107) ดัชนีการลงทุนโดยตรงของไต้หวันในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จากปี 2002 ถึงปี 2007 แสดงให้เห็นว่าส่วนใหญ่เป็นการลงทุนในสิงคโปร์เป็นมูลค่า 2,972.50 ล้านเหรียญสหรัฐ รองลงมาคือไทยมีมูลค่า 877.80 ล้านเหรียญสหรัฐ และเวียดนามเป็นอันดับที่สามซึ่งมีมูลค่า 634.60 ล้านเหรียญสหรัฐ (Cross-Strait Economic Statistics Monthly (No. 124, 136, 146, 157, 169, 181), Mainland Affairs Council, (2002-2007))

ในสมัยประธานาธิบดีหม่าอิงจี้ไม่มีการสานต่อนโยบายมุ่งไต้หวันอย่างชัดเจน แต่มีการเสนอกรอบความร่วมมือที่เรียกว่า “10 บวก 3 บวก 1” ซึ่งให้ความสำคัญกับ 10 ประเทศสมาชิกอาเซียน บวกอีก 3 ประเทศคือ จีน ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ และบวกไต้หวันอีก 1 ประเทศ โดยหวังว่านโยบายนี้จะทำให้ไต้หวันมีบทบาทในความร่วมมือ

ทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาคในเอเชียแปซิฟิก ภายใต้นโยบายนี้มีการเสริมสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับอาเซียนที่ชัดเจน เช่น การเพิ่มการลงทุนโดยตรงในเวียดนามมากขึ้นในปี 2008 และที่สำคัญคือการลงนามใน “ความตกลงระหว่างสิงคโปร์กับดินแดนศุลกากรอิสระของไต้หวัน เฝิงหู จินเหมิน และหม่าจู่ ว่าด้วยการเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจ” (Agreement between Singapore and the Separate Customs Territory of Taiwan, Penghu, Kinmen and Matsu on Economic Partnership: ASTEP) ในปี 2013 ซึ่งเป็นข้อตกลงเขตการค้าเสรีระหว่างไต้หวันและสิงคโปร์ ลงนามโดยผู้แทนการค้าของสิงคโปร์ประจำไต้หวันและตัวแทนไต้หวันประจำสิงคโปร์แทนที่จะเป็นเจ้าหน้าที่ระดับรัฐมนตรีของทั้งสองฝ่าย ต่อมารัฐบาลของประธานาธิบดีหม่าอิงจิวได้พยายามผลักดันความตกลงที่คล้ายกันนี้กับประเทศอื่นๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้แต่ไม่ประสบความสำเร็จ (Ngeow, 2017, pp. 111-112)

ต่อมาประธานาธิบดีไช่อิงเหวิน นำ DPP ได้รับชัยชนะเหนือ KMT ในการเลือกตั้งประธานาธิบดีเมื่อเดือนพฤษภาคม 2016 ในอีกสามเดือนต่อมา (สิงหาคม 2016) ก็ได้นำแนวนโยบายที่ให้ความสำคัญกับภูมิภาคในทางใต้ของไต้หวันซึ่งใช้ตอนการรณรงค์หาเสียงมากำหนดเป็น “นโยบายมั่งคั่งใหม่” (New Southbound Policy) หรืออาจเรียกว่า “นโยบายมั่งคั่ง 3.0” (GSP 3.0) (Marston & Bush, 2018; Ngeow, 2017, p. 116) โดยประธานาธิบดีไช่อิงเหวินให้ความเห็นชอบกับ “แนวนโยบายมั่งคั่งใหม่” ที่กำหนดเป้าหมายของนโยบายมั่งคั่งใหม่ไว้ทั้งระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว รวมทั้งกำหนดหลักการดำเนินงานสำหรับการนำนโยบายไปปฏิบัติ และทรัพยากรต่างๆ เพื่อส่งเสริมนโยบายมั่งคั่งใหม่ โดยแบ่งเป้าหมายออกเป็น 3 ระยะดังนี้ (Huang, 2018, p. 53; Ngeow, 2017, p. 117)

เป้าหมายระยะสั้นถึงระยะกลางได้แก่ 1) ผสมผสานปัจจัยต่างๆ เพื่อดำเนินการซึ่งได้แก่ เจตนารมณ์ของชาติ การให้สิ่งจูงใจผ่านทางนโยบายและโอกาสทางธุรกิจเพื่อกระตุ้นการแลกเปลี่ยนระหว่างกัน ด้านความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว วัฒนธรรมและทักษะ/ความสามารถในด้านพิเศษ 2) ส่งเสริมตัวแบบใหม่เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ (New Model for Economic Development) โดยรัฐบาลจะผลักดันภาคอุตสาหกรรม โดยให้นายทุนศาสตร์มุ่งลงใต้ใหม่มาอยู่ในแผนการดำเนินธุรกิจ 3) ให้การศึกษา โดยเฉพาะการพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับการส่งเสริมนโยบายมั่งคั่งใหม่ เพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ และนำไปสู่การพัฒนาที่ดีขึ้น และ 4) เพิ่มการเจรจาและการประชุมในระดับพหุภาคีและทวิภาคีเพื่อยกระดับความร่วมมือทางเศรษฐกิจและแก้ไขข้อพิพาทและความขัดแย้ง

เป้าหมายระยะยาว ได้แก่ 1) ส่งเสริมความเชื่อมโยงระหว่างไต้หวันกับชาติสมาชิกอาเซียนและเอเชียใต้ รวมถึงนิวซีแลนด์และออสเตรเลียในด้านความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและการค้า วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และวัฒนธรรม ตลอดจนแบ่งปันทรัพยากร ความรู้/ทักษะต่างๆ นอกจากนี้ยังสร้างสรรค์รูปแบบความร่วมมือใหม่ๆ

เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ร่วมกัน และจัดตั้ง “ประชาคมเศรษฐกิจที่มีความสำนึกร่วมกัน” (sense of economic community) และ 2) จัดตั้งกลไกสำหรับการประชุมและการเจรจาในด้านต่างๆ และสร้างฉันทามติสำหรับความร่วมมือกับชาติสมาชิกอาเซียนและเอเชียใต้ รวมถึงนิวซีแลนด์และออสเตรเลีย รวมถึงแก้ไขปัญหาและความขัดแย้งอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนค่อยๆ สร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันและสำนึกของความเป็นประชาคมร่วมกัน

ทั้งนี้ รัฐบาลไต้หวันได้กำหนดประเทศเป้าหมายสำหรับการดำเนินนโยบายดังกล่าวไว้ 18 ประเทศซึ่งได้แก่ สิงคโปร์ ไทย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย มาเลเซีย เวียดนาม ลาว เมียนมา กัมพูชา และบรูไนซึ่งอยู่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และอินเดีย ปากีสถาน บังกลาเทศ ศรีลังกา เนปาล และภูฏานซึ่งอยู่ในเอเชียใต้ รวมถึงนิวซีแลนด์และออสเตรเลีย (Huang, 2018, p. 54) โดยจะเริ่มสร้างความร่วมมือกับ 6 ประเทศเป็นการนำร่อง ได้แก่ ไทย เวียดนาม ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย อินโดนีเซียและอินเดีย ในด้านต่างๆ ได้แก่ 1) ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจการค้า การลงทุน เน้นการสร้างความร่วมมือในภาคอุตสาหกรรม และการส่งเสริมการค้า บูรณาการระบบโครงสร้างพื้นฐานและให้การสนับสนุนทางการเงิน 2) การแลกเปลี่ยนและพัฒนาบุคลากร 3) การแลกเปลี่ยนทรัพยากรและความรู้ และ 4) การเสริมสร้างความเชื่อมโยงระหว่างสถาบัน หน่วยงานต่างๆ และสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานต่างประเทศ (Huang, 2018, p. 56; Ngeow, 2017, p. 117)

ภายใต้นโยบายมุ่งใต้ใหม่ การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของไต้หวันในไทย ยังมีความสำคัญในการผลักดันให้ความร่วมมือด้านการลงทุนของทั้งสองฝ่ายดำเนินไปอย่างกระชับแน่นได้ ดังที่สำนักงานเศรษฐกิจและวัฒนธรรมไทเป ประจำประเทศไทย ระบุว่าจนถึงเดือนธันวาคม 2018 มูลค่าสะสมที่ผู้ประกอบการของไต้หวันเข้ามาลงทุนในประเทศไทยอยู่ที่ 14,594 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ถือเป็นผู้ลงทุนชาวต่างชาติอันดับที่ 3 รองจากญี่ปุ่นและสหรัฐฯ ตามลำดับ มีจำนวนการลงทุนสะสมทั้งสิ้น 2,417 โครงการ ยิ่งไปกว่านั้น ผู้ประกอบการของไต้หวันที่มาลงทุนในไทยส่วนมากเป็นธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก โดยอุตสาหกรรมหลักที่เข้ามาลงทุน ได้แก่ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ อุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์และกระดาษ อุตสาหกรรมโลหะและเครื่องจักร แผงวงจรพลังงานแสงอาทิตย์ อุตสาหกรรมอาหาร อุตสาหกรรมเหมืองแร่ อุตสาหกรรมเซรามิก อุตสาหกรรมสินค้าเกษตรแปรรูป และอุตสาหกรรมบริการ เป็นต้น (สำนักงานเศรษฐกิจและวัฒนธรรมไทเป ประจำประเทศไทย, กันยายน 2019, น. 1) อีกทั้งเมื่อพิจารณามูลค่าการลงทุนที่ผ่านการอนุมัติของคณะกรรมการกิจการแผ่นดินใหญ่ (Mainland Affairs Council, 2016-2019) ของไต้หวัน พบว่าตั้งแต่ปี 2016 จนถึงปี 2019 ไต้หวันได้เข้ามาลงทุนในสิงคโปร์มากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือเวียดนามและไทย ตามลำดับ

3. ความร่วมมือด้านการค้าระหว่างไต้หวันกับไทย

เมื่อไทยให้การยอมรับต่อหลักการจีนเดียวและได้ยุติความสัมพันธ์ทางการทูตกับไต้หวันในวันที่ 1 กรกฎาคม 1975 ทั้งสองประเทศมีความตกลงให้จัดตั้งสำนักงานประจำกรุงเทพฯ และไทเป ฝ่ายไต้หวันได้จัดตั้ง

“สำนักงานผู้แทนไชน่าแอร์ไลน์” ในวันที่ 10 กันยายน 1975 (สำนักงานเศรษฐกิจและวัฒนธรรมไทเป ประจำประเทศไทย, 2559) ซึ่งมีโครงสร้างตามรูปแบบสถานทูตและทำหน้าที่ออกวีซ่าและทำธุรกรรมทางการค้า การลงทุน รวมทั้งสังคมและวัฒนธรรมที่กรุงเทพฯ ต่อไป แต่ด้วยแรงกดดันจากจีนต่อรัฐบาลไทยจึงมีข้อตกลงให้ได้วันจัดตั้งสำนักงานแยกออกมาภายใต้ชื่อ “สำนักงานการค้าตะวันออกไกล” (Far East Trade Office) (องอาจ เดชอิทธิรัตน์, 2551, น. 192-193) และต่อมาได้เปลี่ยนเป็น “สำนักงานเศรษฐกิจและวัฒนธรรมไทเป ประจำประเทศไทย” และรัฐบาลไทยได้จัดตั้ง “สำนักงานประสานงานบริษัทการบินไทย” ขึ้นที่ไทเป ต่อมาได้เปลี่ยนเป็น “สำนักงานการค้าและเศรษฐกิจไทย ไทเป” เป็นหน่วยงานสังกัดกระทรวงการต่างประเทศขึ้นเมื่อวันที่ 10 กันยายน 1992 โดยมีสถานะเป็นสถานกงสุลใหญ่ชั้นหนึ่ง โดยระบุว่า “เป้าหมายการดำเนินงานของสำนักงานจำกัดอยู่ที่ความสัมพันธ์ในเชิงเศรษฐกิจการค้า การลงทุน วิชาการ และวัฒนธรรม” (สำนักงานการค้าและเศรษฐกิจไทย (ไทเป), ม.ป.ป.) แม้ว่าโดยพฤตินัยแล้วสำนักงานของทั้งสองประเทศ มีบทบาทเดียวกับสถานทูตหรือสถานกงสุลทั่วไป แต่ในทางนิตินัยจะกล่าวถึงเฉพาะความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ ซึ่งถือเป็นการสร้างอัตลักษณ์ทางความร่วมมือด้านเศรษฐกิจเพื่อทดแทนความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่เคยมีอยู่แต่เดิม

สำหรับสถิติการค้าระหว่างไต้หวันกับไทยจะนำเสนอโดยแบ่งออกเป็น 2 ช่วงกล่าวคือ ช่วงแรกระหว่างปี 1992 – 2007 และช่วงที่สองระหว่างปี 2008 – 2018 โดยจะเห็นได้ว่ามูลค่าการค้าของไต้หวันกับไทยมีการขยายตัวมาโดยลำดับ นับจากปี 1992 การส่งออกของไต้หวันมาไทยมีมูลค่าเพิ่มขึ้นและขยายตัวมากกว่า 2,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี 1993 และปี 1994 ส่วนในปี 1995 การส่งออกของไต้หวันมาไทยมีมูลค่าถึง 3,071.73 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ก่อนที่จะลดลงในช่วงที่ไทยประสบปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจ ในปี 1997 และปี 1998 มีมูลค่าเหลือ 2,562.11 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และ 2,005.67 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ตามลำดับ ก่อนที่การส่งออกของไต้หวันมาไทยจะฟื้นตัวขึ้นในปีถัดมา โดยการส่งออกของไต้หวันมาไทยมีมูลค่ามากกว่าการนำเข้าในทุกปี ยกเว้นในปี 1999 และปี 2000 ที่การนำเข้าของไต้หวันจากไทยมีมูลค่าเกินกว่าการส่งออกของไต้หวันมาไทย ยิ่งไปกว่านั้นจากปี 2000 ถึงปี 2007 การส่งออกของไต้หวันมาไทยมีมูลค่ารวม 27,036.49 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ขณะที่การส่งออกของไทยมีมูลค่ารวม 22,281.30 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เท่ากับไต้หวันเป็นฝ่ายได้ดุลการค้ารวม 4,755.19 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (Trade Statistics Database, Department of Statistics, Ministry of Finance, Republic of China (Taiwan), (n.d.))

วิกฤติเศรษฐกิจโลกในปี 2008 และปี 2009 ทำให้ไต้หวันต้องประสบกับภาวะเศรษฐกิจถดถอยรุนแรงที่สุดในรอบ 60 ปี มูลค่าการค้าระหว่างไต้หวันกับอาเซียนและไทยก็ลดลงไปด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งมูลค่าการค้ารวมของไทยกับไต้หวันในปี 2009 ลดลงจากปีก่อนหน้าที่จะเกิดวิกฤติเศรษฐกิจคือปี 2007 มากถึงร้อยละ 26 โดยในปี 2009 ไทยเป็นคู่ค้าอันดับที่ 13 ของไต้หวัน ไทยเป็นตลาดส่งออกลำดับที่ 11 ของไต้หวันด้วยมูลค่า

การค้ารวมประมาณ 6,574.50 ล้านเหรียญสหรัฐ ไทยเป็นตลาดส่งออกลำดับที่ 11 ของไต้หวัน คิดเป็นมูลค่า 3,873.36 ล้านเหรียญสหรัฐ ขณะที่ไทยเป็นแหล่งนำเข้าสำคัญอันดับที่ 11 ของไต้หวัน 2,701.14 ล้านเหรียญสหรัฐ ครองส่วนแบ่งตลาดร้อยละ 1.6 โดยไต้หวันเป็นฝ่ายได้เปรียบดุลการค้าไทยคิดเป็นมูลค่า 1,172.22 ล้านเหรียญสหรัฐ สินค้าที่ไทยนำเข้าจากไต้หวัน 5 อันดับแรก ได้แก่ แผงวงจรไฟฟ้า เคมีภัณฑ์ เครื่องจักรกลและชิ้นส่วน แร่เหล็กและเหล็กเส้น เครื่องจักรไฟฟ้าและชิ้นส่วน ขณะที่สินค้าส่งออกของไทยไปไต้หวัน 5 อันดับแรก ได้แก่ แผงวงจรไฟฟ้า อุปกรณ์ประมวลข้อมูลอัตโนมัติ เคมีภัณฑ์ น้ำตาล มันสำปะหลัง (กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ, ม.ป.ป.) และจากปี 2008 ถึงปี 2015 การส่งออกของไต้หวันมาไทยมีมูลค่ารวม 45,478.90 ล้านเหรียญสหรัฐ ส่วนการส่งออกของไทยมีมูลค่ารวม 30,160.88 ล้านเหรียญสหรัฐ ซึ่งไต้หวันเป็นฝ่ายได้ดุลการค้ารวม 15,318.02 ล้านเหรียญสหรัฐ (Department of Statistics, Ministry of Finance, Republic of China (Taiwan), (n.d.))

ความร่วมมือด้านการค้าของไต้หวันกับไทยภายใต้นโยบายมุ่งใต้ใหม่ แม้ว่าจะไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างมากนัก แต่ยังคงพบว่าการขยายตัวของการค้าระหว่างกันอย่างต่อเนื่อง ทำให้ในปี 2018 ไทยถือเป็นคู่ค้าอันดับที่ 12 ของไต้หวัน โดยประเทศคู่ค้าอันดับแรกของไต้หวันคือจีน (ร้อยละ 23.90) รองลงมาคือญี่ปุ่น (ร้อยละ 10.90) และสหภาพยุโรป (ร้อยละ 9.30) ตามลำดับ ส่วนไต้หวันเป็นประเทศคู่ค้าอันดับที่ 11 ของไทย โดยประเทศคู่ค้าอันดับแรกของไทยคือจีน (ร้อยละ 16.00) รองลงมาคือญี่ปุ่น (ร้อยละ 12.00) และสหรัฐ (ร้อยละ 8.60) ตามลำดับ ขณะที่ไต้หวันเป็นตลาดส่งออกอันดับ 13 ของไทย และเป็นแหล่งนำเข้าอันดับ 7 ของไทย (กระทรวงพาณิชย์, 2561; สำนักงานเศรษฐกิจและวัฒนธรรมไทเป ประจำประเทศไทย, (2019, น.1; Bureau of Foreign Trade, 2018; Taiwan-Thailand Economic Relations. (n.d.))

นอกจากนี้ สำนักงานเศรษฐกิจและวัฒนธรรมไทเป ประจำประเทศไทย อ้างอิงสถิติของศุลกากรไทยว่าในปี 2018 สินค้าหลักที่ไทยนำเข้าจาก ไต้หวัน ได้แก่ วงจรไฟฟ้า ปลาแช่แข็ง พอยล์ทองแดง ยางสังเคราะห์ แพกทิซ แผงวงจรปริ้นเตอร์ และพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ เหล็กทรงแบนแบบเหล็กกล้าไม่เจือ เป็นต้น สินค้าหลักที่ไทยส่งออกไปยังไต้หวัน ได้แก่ แผงวงจร เครื่องปรับอากาศ เครื่องจัดการเอกสารอัตโนมัติ และชิ้นส่วนประกอบ เครื่องสแกนและอ่านข้อมูลด้วยแสง พัดลมไฟฟ้า อะไหล่สำหรับปรับอุณหภูมิและความชื้น น้ำตาลอ้อย และชิ้นส่วนประกอบรถยนต์ เป็นต้น (สำนักงานเศรษฐกิจและวัฒนธรรมไทเป ประจำประเทศไทย, 2019, น. 1) ทั้งนี้จากการรวบรวมของสถิติการค้าของกระทรวงการคลังไต้หวัน ระบุว่าจากปี 2016 ถึงปี 2018 การส่งออกของไต้หวันมาไทยมีมูลค่ารวม 18,039.46 ล้านเหรียญสหรัฐ ส่วนการส่งออกของไทยมีมูลค่ารวม 12,756.40 ล้านเหรียญสหรัฐ และไต้หวันเป็นฝ่ายได้ดุลการค้ารวม 5,283.06 ล้านเหรียญสหรัฐ ((Trade Statistics Database, Department of Statistics, Ministry of Finance, Republic of China (Taiwan), (n.d.))

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณะวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยศิลปากรสำหรับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก
เงินกองทุนสนับสนุนการวิจัย นวัตกรรมและการสร้างสรรค์ ประจำปีงบประมาณ 2562

เอกสารอ้างอิง

- กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ. (ม.ป.ป.). *ข้อมูลการค้า-การลงทุน*. สืบค้นจาก
<http://www.thaibiz.net/th/market/Republic-of-Taiwan>
- กระทรวงพาณิชย์. (2561). *การค้าไทย*. สืบค้นจาก <http://www2.ops3.moc.go.th/>
- ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ช่วยทุบสถิติการส่งออกของคุณยวีวิจัยวิทยาศาสตร์ได้ทุกวัน. (2560, 14 มิถุนายน). สืบค้นจาก
<http://www.thaibiztaiwan.tw/main/th/news/7200/78496-ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ช่วยทุบสถิติการส่งออกของคุณยวี>
- ได้วันกับการเปลี่ยนผ่านสู่การเป็นประเทศอุตสาหกรรมไฮเทค. (2558, 28 กรกฎาคม). สืบค้นจาก
<https://www.smethailandclub.com/marketing-816-id.html>
- วิลคินสัน, พอล. (2557). *ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ: ความรู้ฉบับพกพา* [International Relations: A Very Short Introduction] (กษิร ชิพเป็นสุข ผู้แปล). กรุงเทพฯ: โอเพ่นเวิลด์.
- สมาคมการค้าไทย-ไต้หวัน. (2557, 30 พฤษภาคม). สืบค้นจาก
<http://www.thaifranchisecenter.com/links/show.php?id=1248>
- สำนักงานการค้าและเศรษฐกิจไทย (ไทเป). (ม.ป.ป.). *ประวัติองค์กร*. สืบค้นจาก
<http://www.tteo.org.tw/main/th/organize/55291-ประวัติองค์กร.html>
- สำนักงานเศรษฐกิจและวัฒนธรรมไทเป ประจำประเทศไทย. (2559, 16 มิถุนายน). *ความสัมพันธ์ระหว่างสำนักงานฯ กับไทย*. สืบค้นจาก https://www.roc-taiwan.org/th_th/post/59.html
- สำนักงานเศรษฐกิจและวัฒนธรรมไทเป ประจำประเทศไทย. (2019, กันยายน). *ไทย-ไต้หวันก้าวไกลไปกับนโยบายมุ่งใต้ใหม่*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเศรษฐกิจและวัฒนธรรมไทเป ประจำประเทศไทย
- องอาจ เดชอิทธิธิน. (2551). *เบื้องลึกเบื้องหลังความสัมพันธ์ไทย-ไต้หวัน ภายใต้นโยบายจีนเดียว* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- Aspinwall, Nick (2019, September 26). *Taiwan loses 2 diplomatic allies, wins US support ahead of crucial presidential election*. Retrieved from <https://thediplomat.com/2019/09/taiwan-loses-2-diplomatic-allies-wins-us-support-ahead-of-crucial-presidential-election/>
- Bureau of Foreign Trade, Ministry of Economic Affairs. (2018, November 18). *Taiwan's top 15 trade surplus country (region)*. Retrieved from https://www.trade.gov.tw/english/Pages/Detail.aspx?nodeID=94&pid=651993&dl_DateRange=all&txt_SD=&txt_ED=&txt_Keyword=&Pageid=0
- Buszynski, Leszek. (2007, August 22-25). *Taiwan's economic diplomacy towards ASEAN*. Retrieved from <http://www.cuts-citee.org/CDS02/pdf/CDS02-Session5-03.pdf>;
- Caporaso, James A., & Madeira, Mary Anne. (2012). *Globalization, Institutions & Governance*. London: SAGE Publications.
- Copeland, Dale C. (2006). The constructivist challenge to structural Realism A review essay. In S. Guzzini, & A. Leander (Eds.), *Constructivism and International Relations: Alexander Wendt and his critics*. (pp. 1-20). London: Routledge.
- Copper, John F. (2009). *Taiwan: Nation-State or Province?*. (5th ed.). Philadelphia: Westview Press.
- Department of Statistics, Ministry of Finance, Republic of China (Taiwan), *Trade Statistics Database*, Retrieved from <http://web02.mof.gov.tw/njswww/webproxy.aspx?sys=100&funid=edefjsptgl>
- Huang, Kwei-Bo. (2018). Taiwan's new southbound policy: Background, objectives, framework and limits. *UNISCI Journal*, 6, 47-68.
- Hoesel, Roger van. (1999). *New multinational enterprises from Korea and Taiwan: Beyond export-led growth*. New York: Routledge.
- Hsinchu Science Park Bureau, Ministry of Science and Technology. (2019, October 16). *Introduction*. Retrieved from https://www.sipa.gov.tw/english/home.jsp?serno=201003210014&mserno=201003210003&menudata=EnglishMenu&contlink=content/introduction_1.jsp

- Jing, Bo-jiun. (2016). *Taiwan and Southeast Asia: Opportunities and constraints of continued engagement*. Baltimore, Maryland: University of Maryland School of Law. Retrieved from <https://core.ac.uk/download/pdf/56360890.pdf>
- Kegley, Jr., Charles W., & Blanton, Shannon L. (2013). *World politics: trend and transformation*. Massachusetts: Wadsworth, Cengage Learning.
- Kung, Shiann-Far. & Ottavia , Lin, Yi-Chuan. (2014). Southern Taiwan Science Park. *World Technopolis Review*. 3(1): 55-61. Doi : <http://dx.doi.org/10.7165/wtr2014.3.1.55>
- Leng, Tse-Kang. (2016). Taiwan and Economic Globalization. In G. Schubert (Ed.), *Routledge Handbook of Contemporary Taiwan*. (pp. 233 - 250). New York: Routledge.
- Matsumura, Masahiro. (2019, April 4). *Time for a southbound policy pivot*. Retrieved from <http://www.taipeitimes.com/News/editorials/archives/2019/04/04/2003712757>
- Mainland Affairs Council. (2002). *Cross-Strait Economic Statistics Monthly No. 124*. (p. 29). Retrieved October 5, 2019, from <https://ws.mac.gov.tw/001/Upload/OldFile/public/Attachment/1101415403049.pdf>
- Mainland Affairs Council. (2003). *Cross-Strait Economic Statistics Monthly No. 136*. (p. 29). Retrieved October 5, 2019, from <https://ws.mac.gov.tw/001/Upload/OldFile/public/Attachment/1101110281747.pdf>
- Mainland Affairs Council. (2004). *Cross-Strait Economic Statistics Monthly No. 146*. (p. 33). Retrieved October 5, 2019, from <https://ws.mac.gov.tw/001/Upload/OldFile/public/MMO/MAC/%E5%85%A9%E5%B2%B8%E7%B6%93%E6%BF%9F%E7%B5%B1%E8%A8%88%E6%9C%88%E5%A0%B1no.14613.pdf>
- Mainland Affairs Council. (2005). *Cross-Strait Economic Statistics Monthly No. 157*. (p. 33). Retrieved October 5, 2019, from <https://ws.mac.gov.tw/001/Upload/OldFile/public/MMO/MAC/%E5%85%A9%E5%B2%B8%E7%B6%93%E6%BF%9F%E7%B5%B1%E8%A8%88%E6%9C%88%E5%A0%B1no.15713.pdf>

Mainland Affairs Council. (2006). *Cross-Strait Economic Statistics Monthly No. 169*. (p. 33).

Retrieved October 5, 2019, from <https://ws.mac.gov.tw/001/Upload/OldFile/public/MMO/MAC/%E5%85%A9%E5%B2%B8%E7%B6%93%E6%BF%9F%E7%B5%B1%E8%A8%88%E6%9C%88%E5%A0%B1no.16913.pdf>

Mainland Affairs Council. (2007). *Cross-Strait Economic Statistics Monthly No. 181*. (p. 31).

Retrieved October 5, 2019, from <https://ws.mac.gov.tw/001/Upload/OldFile/public/MMO/MAC/%E5%85%A9%E5%B2%B8%E7%B6%93%E6%BF%9F%E7%B5%B1%E8%A8%88%E6%9C%88%E5%A0%B1no.18113.pdf>

Mainland Affairs Council. (2016). *Cross-Strait Economic Statistics Monthly No. 284*. (p. 2-9, p. 2-12). Retrieved September 28, 2019, from

https://ws.mac.gov.tw/001/Upload/OldFile/public/MMO/MAC/284_7.pdf

Mainland Affairs Council. (2016). *Cross-Strait Economic Statistics Monthly No. 284*. (p. 2-12).

Retrieved October 5, 2019, from https://ws.mac.gov.tw/001/Upload/OldFile/public/MMO/MAC/284_10.pdf

Mainland Affairs Council. (2017). *Cross-Strait Economic Statistics Monthly No. 296*. (p. 2-10).

Retrieved September 28, 2019, from <https://ws.mac.gov.tw/Download.ashx?u=LzAwMS9VcGxvYWQvMjk3L2NrZmlsZS8yOTlwNzcwNS1jMGFiLTQyMjEtODM1My1kODMzNTRmYWYwNWYucGRm&n=Mjk2IEZ1bGwgVG4dC5wZGY%3d>

Mainland Affairs Council. (2017). *Cross-Strait Economic Statistics Monthly No. 296*. (p. 2-13).

Retrieved October 5, 2019, from <https://ws.mac.gov.tw/Download.ashx?u=LzAwMS9VcGxvYWQvMjk3L2NrZmlsZS8yOTlwNzcwNS1jMGFiLTQyMjEtODM1My1kODMzNTRmYWYwNWYucGRm&n=Mjk2IEZ1bGwgVG4dC5wZGY%3d>

- Mainland Affairs Council. (2018). *Cross-Strait Economic Statistics Monthly No. 308*. (p. 2-10).
Retrieved September 28, 2019, from
<https://ws.mac.gov.tw/Download.ashx?u=LzAwMS9VcGxvYWQvMjk3L2NrZmlsZS80N2lxYWwWYi01MDMyLTQ4M2ltYTQyZC00N2Q3Y2NjYmE5NWlucGRm&n=MzA4IEZ1bGwgVG4dC5wZGY%3d>
- Mainland Affairs Council. (2018). *Cross-Strait Economic Statistics Monthly No. 308*. (p. 2-13).
Retrieved October 5, 2019, from
<https://ws.mac.gov.tw/Download.ashx?u=LzAwMS9VcGxvYWQvMjk3L2NrZmlsZS80N2lxYWwWYi01MDMyLTQ4M2ltYTQyZC00N2Q3Y2NjYmE5NWlucGRm&n=MzA4IEZ1bGwgVG4dC5wZGY%3d>
- Mainland Affairs Council. (2019). *Cross-Strait Economic Statistics Monthly No. 318*. (p. 2-10).
Retrieved September 28, 2019, from
<https://ws.mac.gov.tw/Download.ashx?u=LzAwMS9VcGxvYWQvMjk3L2NrZmlsZS8yY2Q1N2UwMC05ZTJjLTZiZjEtYjMwMC0xMzA4ODkwNDUwMjAucGRm&n=MzE4IEZ1bGwgVG4dC5wZGY%3d>
- Mainland Affairs Council. (2019). *Cross-Strait Economic Statistics Monthly No. 318*. (p. 2-13).
Retrieved October 5, 2019, from
<https://ws.mac.gov.tw/Download.ashx?u=LzAwMS9VcGxvYWQvMjk3L2NrZmlsZS8yY2Q1N2UwMC05ZTJjLTZiZjEtYjMwMC0xMzA4ODkwNDUwMjAucGRm&n=MzE4IEZ1bGwgVG4dC5wZGY%3d>
- Marston, Hunter. & Bush, Richard C. (2018). *Taiwan's engagement with Southeast Asia is making progress under the New Southbound Policy*, Retrieved July 10, 2019, from
<https://www.brookings.edu/opinions/taiwans-engagement-with-southeast-asia-is-making-progress-under-the-new-southbound-policy/>
- Ngeow, Chow Bing. (2017). Taiwan's Go South Policy: Deja vu All Over Again?. *Contemporary Southeast Asia*, 39(1), 96-126. Doi:10.1355/cs39-lc.

- Startup Genome. (2019, January 14). *Three Sub-Sectors We're Watching in Taipei City*. Retrieved June 8, 2019, from <https://startupgenome.com/blog/member-spotlight-three-sub-sectors-were-watching-in-taipei-city>
- Taiwan down to 20 allies as Beijing steps up the pressure*. (2017, June 13). Retrieved from <http://www.foxnews.com/world/2017/06/13/taiwan-down-to-20-allies-as-beijing-steps-up-pressure.html>
- Taiwan-Thailand Economic Relations*. (n.d.). Retrieved from https://www.trade.gov.tw/App_Ashx/File.ashx?FilePath=../Files/PageFile/659922/%E6%B3%B0%E5%9C%8B%E8%8B%B1%E6%96%87%E7%B6%93%E8%B2%BF%E7%B0%A1%E7%95%A5%E7%89%88_1080219.pdf
- Tian, John Q. (2006). *Government, business, and the politics of interdependence and conflict across the Taiwan Strait*. New York: Palgrave Macmillan.
- Waltz, Kenneth. (1979). *Theory of International Politics*. Massachusetts: Addison-Wesley Publishing Company.
- Wendt, Alexander. (1992, Spring). Anarchy is what states make of it: The social construction of power politics. *International Organization*, 46 (2), 391-425.
- Wong, Joseph. (2016). The Developmental State and Taiwan: Origins and Adaptation. In G. Schubert (Ed.), *Routledge Handbook of Contemporary Taiwan*. (pp. 201 - 217). New York: Routledge.
- Zehfuss, Maja. (2002). *Constructivism in international relations the politics of reality*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Zheng, Yu. (2013). *Governance and foreign investment in China, India, and Taiwan: Credibility, flexibility, and international business*. Michigan: The University of Michigan Press.